

SOK25
1977 2002

SILHOUET

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven
Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

SOK



SOK-INFO EXTRA EDITIE 2003

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik Postbus 2235 6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Ton Breuls	Voorzitter	00-3212454059	<i>tbreuls@skynet.be</i>
Rik Bastiaens	Secretaris	00-3212-210639	<i>rik.bastiaens@pandora.be</i>
Joep Orbons	Bibliotheek en docu-centrum	043-361 87 93	<i>jorbons@xs4all.nl</i>
Norbert Hensing	Activiteitscoördinator	00-324-2751356	<i>nhensing@belgacom.net</i>
Erik Honée	Studiebegeleider	043-325 61 10	<i>honee_houben@onetelnet.nl</i>

E-mail SOK:

sok@nhgl.org

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". www.subbrit.org.uk

Bestuur Stichting ir D.C. van Schaik:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 361 87 93	<i>jorbons@xs4all.nl</i>
Desirée Schoenmakers	Secretaris	043 - 321 65 06	<i>d.schoenmakers@wanadoo.nl</i>
Pierre Hardy	Penningmeester	043 - 363 75 91	<i>pfg.hardy@hetnet.nl</i>
Wilfred Schoenmakers	Bestuurslid	043 - 344 07 41	<i>W.Schoenmakers@mw.unimaas.nl</i>

E-mail Stichting ir. D.C. van Schaik:

vanschaikstichting@nhgl.org

Technische commissie Stichting ir D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Plateauweg 7, 6212 EA Maastricht, Telefoon: 043 - 3218473

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Telefoon: 00 - 3212454059

Redactie SOK-Info:

Fons Leunissen, Wijnbesstraat 105, 6543 TL Nijmegen, Telefoon: 024 - 3781820
E-mail: sok-info@planet.nl

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is. De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september, en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: Silhouet in de Roothergroeve.

Inleiding en verantwoording

Het SOK-Silhouet werd opgezet in het kader van het 25-jarig jubileum van de SOK. De enquêteformulieren werden in april 2003 verstuurd en er werden er 46 ingevuld teruggezonden. Dat wil dus zeggen dat ongeveer 1/3 van de leden meewerkte aan het onderzoek en dat is dus best een goede vertegenwoordiging. Het is echter beslist niet juist om te veronderstellen, dat de gegevens uit de enquête daarom ook exact de getalsverhoudingen, opvattingen en bezigheden van de totale SOK weerspiegelen. Het is immers nog maar de vraag, of de resultaten precies hetzelfde zouden zijn geweest als het resterende 2/3 deel van de SOK ook had meegedaan. Maar je moet nu eenmaal ergens beginnen en ik heb niet voor niets mijn onderzoek "Silhouet" genoemd; die naam geeft al aan dat het niet om een volledig ingevuld portret gaat, maar om een vluchtig schaduwbeeld, een ruwe schets van de omtrekken. Daarbij is de SOK steeds in beweging en hebben er, sinds de enquête, alweer heel wat nieuwe ontwikkelingen plaatsgevonden.

Zoals een schaduw verandert, als men de lichtbron verplaatst, zo is het resultaat van een enquête afhankelijk van diegene die de vragen opstelt. De keuze en formulering van de gestelde vragen is nooit waarde vrij en nog voordat de vragen beantwoordt zijn, is de enquêteur al bezig met een interpretatie van hetgeen hij wil onderzoeken. Ik had nog nooit een enquête samengesteld en heb dus voor de gelegenheid eerst maar eens wat literatuur over dat onderwerp doorgeworsteld en voor het gemak het eerste deel van mijn vragenlijst overgenomen uit een bestaande enquête. Voor de rest was het een kwestie van: "Één gek kan meer vragen, dan tien wijzen kunnen beantwoorden", en heb ik met veel plezier de rol van die gek op me genomen. Het bovenstaande geeft al aan dat het onderzoek zeker niet perfect was, maar het is mijns inziens in elk geval beter dan dat er helemaal helemaal niets was ondernomen op dit gebied. Ik hoop dan ook dat ik toch een beetje geslaagd ben om van dit SOK-Silhouet een nuttig en leuk stukje SOK-documentatie te maken, dat wellicht ook stof tot nadenken geeft over sommige zaken die aan de orde kwamen.

Om de verzamelde gegevens zo objectief mogelijk te presenteren in het nu volgende verslag, zal ik altijd eerst de "harde cijfers" weergeven. Pas daarna zal ik me eventueel wagen aan een interpretatie of commentaar leveren. Ik heb daarbij mijn subjectiviteit niet verdoezeld door het gebruik van allerlei onpersoonlijke zinsconstructies, maar meestal gewoon in de ik-vorm geschreven, zodat de lezer steeds beseft dat de verwerking van deze enquête ook maar mensenwerk is. Ik zal daarom vast wel eens commentaar geven, waar niet iedereen het mee eens is en in dat geval hoor ik het graag. De reacties zullen eventueel in de SOK-Info worden geplaatst. Ik heb geen censuur gepleegd en slechts één opmerking van een inzender weggelaten, omdat die "teveel op de man speelde" en dus kwetsend was voor een specifieke persoon. Ik wil er tot slot op wijzen, dat ik geheel de verantwoording draag voor deze enquête, de interpretatie van de gegevens en het commentaar; het SOK-bestuur kan hier dus niet op worden aangesproken.

Over het algemeen werden de open vragen, de vragen naar suggesties en de vragen om toelichtingen, kort en krachtig beantwoord. Ik zal die antwoorden zo nauwkeurig mogelijk weergeven en vaak zelfs letterlijk citeren. Omdat het Silhouet een algemeen beeld wil geven en omdat sommige inzenders liever anoniem wilden blijven, zal ik één lijn trekken en dus nergens vermelden van wie een uitspraak afkomstig is. Het zou verder de tekst onleesbaar maken als die doorspekt zou zijn met namen. En om er slechts een paar te noemen, zou de anderen tekort doen. Toch is het een beetje jammer, want er werden een paar schitterende wijsheden gespuid, die nu helaas ook anoniem blijven. Er waren overigens vaak meerdere mensen met ongeveer eenzelfde antwoord en in dat geval vermeld ik het betreffende aantal en gebruik ik het fraaist geformuleerde antwoord als voorbeeld. Het was verder natuurlijk ondoenlijk om alle antwoorden en losse opmerkingen in dit verslag op te nemen, maar ik heb wel steeds geprobeerd om een zo groot mogelijke diversiteit van meningen weer te geven over een gestelde vraag.

Tot slot: zoals reeds gezegd, werden er 46 enquêteformulieren teruggezonden, maar niet iedereen vulde alle vragen in, waardoor rekenmaniakken, die de totalen bij de afzonderlijke vragen gaan vergelijken, soms afwijkingen zullen aantreffen.

Gemiste vragen

Ondanks dat ik me uitgesloofd heb om alles aan bod te laten komen in mijn vragenstellerij, heb ik natuurlijk toch een heleboel zaken over het hoofd gezien. Daarom was de laatste vraag van de enquête dan ook: "Welke vraag, of vragen, heb je in deze lijst gemist?". Ik zal deze vraag nu het eerst behandelen en daarna beginnen bij vraag 1 en verder de oorspronkelijke volgorde van de vragenlijst aanhouden. De vragen die men miste waren:

- **"Wat vind je van deze enquête?"** Tja, dat had ik ook best willen weten, dom dat ik die vraag vergeten ben! Ik had trouwens ook graag een vraag aan de niet-inzenders willen stellen, namelijk: "Waarom heb je niet aan de enquête meegedaan", maar dat zou natuurlijk zinloos zijn, omdat ik daar immers geen antwoord op gekregen zou hebben! Ik kan echter zelf wel tal van redenen bedenken: "Die enquête is volslagen nutteloos, ik ben het vergeten, ik heb wel wat anders te doen, ik vind het een opsomming van uiterst stomme vragen, ik ben liever lui dan moe, het mocht niet van mijn moeder, ik had niets om mee te schrijven in huis, ik zie die Fons Leunissen niet zitten, etcetera...".
- **"Hoe zouden we als SOK meer naar buiten kunnen treden?"** Iemand gaf daarop een antwoord bij een andere vraag in de enquête, door daar aan te tekenen dat dat het nuttig zou zijn als de SOK wat actiever aan PR zou doen via de media (kranten, tijdschriften en televisie).
- **"Ben je voor of tegen de Grootste Groevevernietiger Genaamd ENCI? Zou de SOK hierover een officieel standpunt in moeten nemen?"**. Deze kwestie is al aan de orde geweest binnen de SOK en het bestuur heeft toen besloten dat we in principe een neutrale studiegroep zijn en geen actiegroep moeten worden.

Volgens de ENCI-plannen zullen er geen gave gangenstelsels meer aangetast worden en daarom ziet het SOK-bestuur geen reden om tegen de ENCI te protesteren en wil het liever "on speaking terms" blijven. Zouden de plannen veranderen, zodat er wel gangen aangetast worden, dan zal het SOK-bestuur in overleg treden met de ENCI en daarbij duidelijk maken dat dat voor de SOK onaanvaardbaar is en dat we al het mogelijke in het werk zullen stellen om te voorkomen dat er zelfs maar één meter gave mergelgang verdwijnt. Niet alle leden zijn het echter met deze visie van het bestuur eens en bovenstaande vraag was dus inderdaad wel op z'n plaats geweest

- **"Ben je geabonneerd op SOK-Medelingen?"** (Driemaal raden wie die vraag stelde!) Ik was die vraag vergeten, omdat ik er voetstoots van uitging dat geen enkel SOK-lid zich dit prachtige en interessante periodiek zou kunnen laten ontgaan.
- **"Wat was je meest beangstigende, opwindende of gekke ervaring in een groeve?"** Dat was inderdaad een leuke vraag geweest, maar de meeste inzenders vulden alleen de multiple-choice vragen in en bleken niet veel zin te hebben om bij de open vragen langere antwoorden te schrijven. Waarschijnlijk had die vraag dus in het kader van deze enquête niet zoveel opgeleverd. (Slechts één inzender liet zijn vragenlijst vergezeld gaan van een prachtig opstel, waarin hij vertelt hoe hij voor de eerste keer in de berg kwam en al meteen urenlang verdwaalde.) Degene die bovenstaande vraag stelde, heeft overigens, bewust of onbewust, uitgenodigd tot een cultuurhistorisch onderzoek, want het is aan te bevelen dat de berglopersbelevissen en de groeve-ervaringen van de vleermuisonderzoekers worden vastgelegd. (Zie mijn inleiding bij Deel III: Berglopen als fenomeen.)
- **"Wat onderzoek je?"** Ik had inderdaad een lijstje met mogelijkheden kunnen laten aankruisen om te bestuderen hoe de diverse disciplines zich getalsmatig tot elkaar verhouden in onze studiegroep (vleermuisonderzoek, geologie, cultuurhistorie etc.). Het had echter te ver gevoerd, om in deze enquête alle onderzoeken specifiek bij naam te laten noemen, of ze te laten beschrijven. Dat neemt overigens niet weg, dat een regelmatig bijgehouden lijst van lopende onderzoeken en projecten zeer nuttig zou zijn voor de SOK.
- **"Met welke vormen van restauratie moet de Van Schaïkstichting zich bezighouden?"** (Zie vraag 65)
- **"Vind je dat sommige groeven rijksmonument zouden moeten worden?"**
- **"Vind je dat een groevebeheerder zijn groeve regelmatig een dagje moet openstellen, dus niet alleen als iemand het hem vraagt?"**
- **"Welke gedragsregels hanteer je in de berg (opschriften, afval, vleermuizen, etc.)."**
- Tot slot merkte een optimist op: "Ik vind het een hele prestatie om 77 vragen te vinden. Proficiat!", terwijl een pessimist schreef: "Ik vond het eerder te veel vragen dan te weinig."

Deel I.

Ledeninventarisatie

Dit deel van de vragenlijst heb ik hoofdzakelijk overgenomen van een professionele enquête, omdat de vragen goede informatie verschaffen over de inzenders. Hoewel er "Ledeninventarisatie" boven dit hoofdstuk staat, kunnen deze gegevens natuurlijk niet zonder meer vertaald worden naar de SOK in zijn totaal. Er blijkt uit deze gegevens juist, dat we hiermee moeten oppassen (zie verderop). Enkele vragen uit deze set lijken misschien wat minder zinvol, maar die horen er volledigheidshalve nu eenmaal bij.

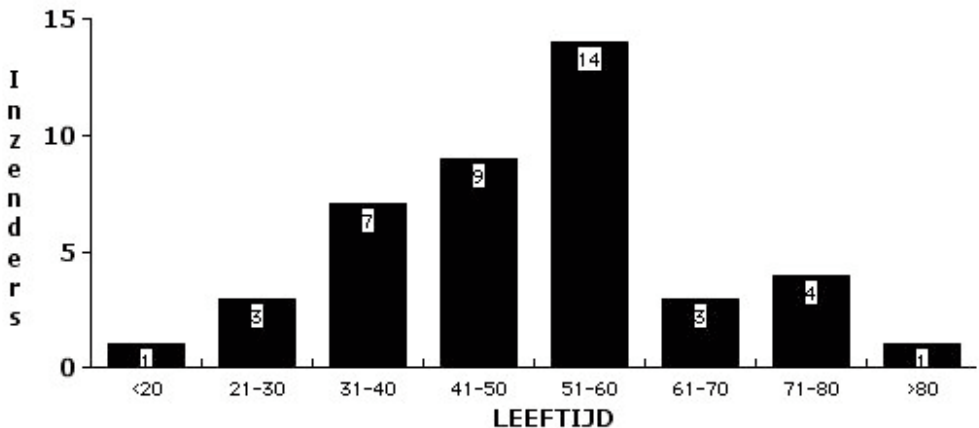
1. Leeftijd

De jongste inzender was 15 jaar en de oudste 82. De bijgevoegde grafiek (Fig. 1) geeft aan hoe de leeftijden zich tot elkaar verhouden. De vijftigers vormen zeer duidelijk de grootste groep inzenders. De gemiddelde leeftijd van de inzenders is 49 jaar en dat betekent dat de SOK volgens de enquête nogal een "ouwe lullenclub" is, excusez le mot! Wellicht waren de oudere SOK-leden meer bereid om mee te werken aan de enquête en kloppen de verhoudingen van het diagram niet helemaal met de werkelijkheid. Het is in verband daarmee zeer opvallend dat de oudste inzenders als eersten hun formulier terugzonden. Hoe dan ook, met het oog op de continuïteit van onze studiegroep, is het raadzaam om wat actiever jongeren te gaan werven. Doordat de groeven tegenwoordig bijna allemaal hermetisch zijn afgesloten, wordt het spontaan ontstaan van nieuwe generaties berglopers (en dus ook potentiële SOK-leden) niet bepaald bevorderd en moet er nu wellicht tevens door gerichte educatie voor "nachwuchs" worden gezorgd.

2. Geslacht

Van de 46 inzenders waren er 3 vrouwen en dat is dus nog minder dan 10%. Als we deze uitkomst vergelijken met de ledenlijst, dan zien we dat het Silhouet hier

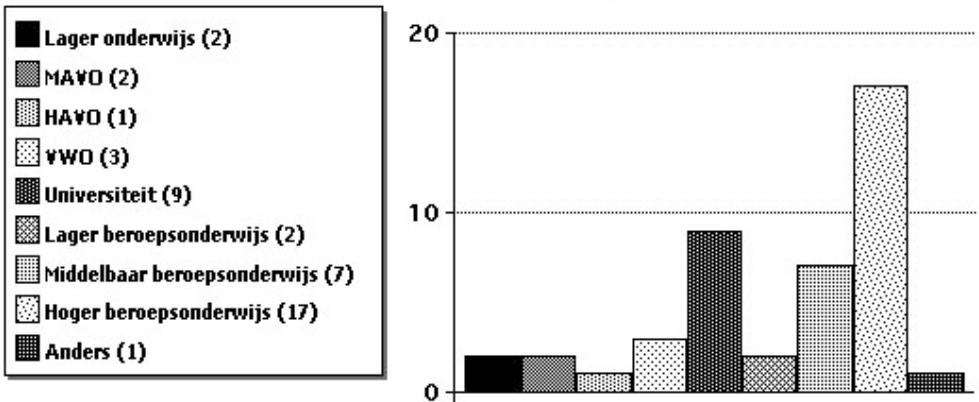
Fig I. Leeftijd



bijna exact de werkelijke verhouding weergeeft, want de SOK bestond ten tijde van de enquête uit 134 mannen en 8 vrouwen. De SOK is dus voornamelijk een echt "mannenbolwerk", of we willen of niet. Er zal daardoor onvermijdelijk ook een "mannensfeertje" (wat dat dan ook moge zijn!) heersen in onze studiegroep, maar dat wil nog niet zeggen dat vrouwen er niet welkom zijn, of er niet voor vol worden aangezien. Het lage aantal vrouwelijke SOK-leden hangt samen met het feit dat vrouwen over het algemeen minder geneigd zijn om frequent de groeven in te gaan, want ook buiten de SOK zijn er immers maar relatief weinig vrouwelijke berglopers. Of dit wordt veroorzaakt door "heersende rolmodellen" of door "sexe", zou een vraagstelling kunnen zijn voor een interessant onderzoek, maar doet hier verder niet ter zake. Bij vraag 64 komt de "vrouwenkwestie" overigens nogmaals aan de orde.

(N.B: Hopelijk nemen de dames me niet kwalijk dat ik steeds de woorden "bergloper" en "inzender" gebruik, zowel voor vrouwen als voor mannen. Volgens veel taalkundigen kan ook een vrouw een "metselaar", "rechter", "wielrenner" of zelfs "timmerman" worden genoemd. Er is nog een discussie gaande of dat nu wel of niet (politiek) correct is, maar uit praktische overwegingen heb ik die naast me neergelegd. Ik hoef zodoende dus alleen maar "berglopers" en "inzenders" te schrijven en niet steeds "berglopers en -loopsters" en "inzendsters en -zenders".)

Fig II. Opleiding



3 en 4. Opleiding en beroepsgroep

Zie staafdiagrammen (Fig. II en III). Hoger beroepsonderwijs, universiteit, en middelbaar beroepsonderwijs waren het best vertegenwoordigd onder de inzenders. De vertegenwoordiging in de beroepsgroepen correspondeert natuurlijk over het algemeen met de opleidingsniveau's. Naar mijn idee wijken de resultaten van deze twee vragen het meest af van de werkelijke SOK en zijn de middelbaar en hoger opgeleiden hier in verhouding toch iets meer vertegenwoordigd dan in de werkelijke SOK. Dit komt wellicht, doordat zij beroepshalve meer gewend zijn aan papierkraam en dus ook eerder bereid zullen zijn zich door zo'n ellenlange vragenlijst heen te worstelen. Het was overigens natuurlijk niet de bedoeling om een waardeoordeel aan deze twee vragen te koppelen, want binnen de SOK maken iemands opleiding en beroep niets uit.

5. Participatie arbeidsmarkt

Het overgrote deel der inzenders is momenteel full-time werkzaam (27). Daarna volgt de groep gepensioneerden en VUT-ters (11) en dan diegenen, die tijdelijk geen (betaald) werk hebben (4). Verder was er nog één persoon die studeert één die huisvrouw (of -man) is.

Fig III. Beroepsgroepen



6. Woonsituatie

Gehuwd of samenwonend zonder kinderen waren 18 inzenders, gehuwd of samenwonend met kinderen waren 16 inzenders. De groep alleenwonenden bestond uit 10 inzenders. Verder waren er 2 alleenstaande ouders en 1 persoon die aangaf bij zijn ouders in te wonen.

7. Dochters?

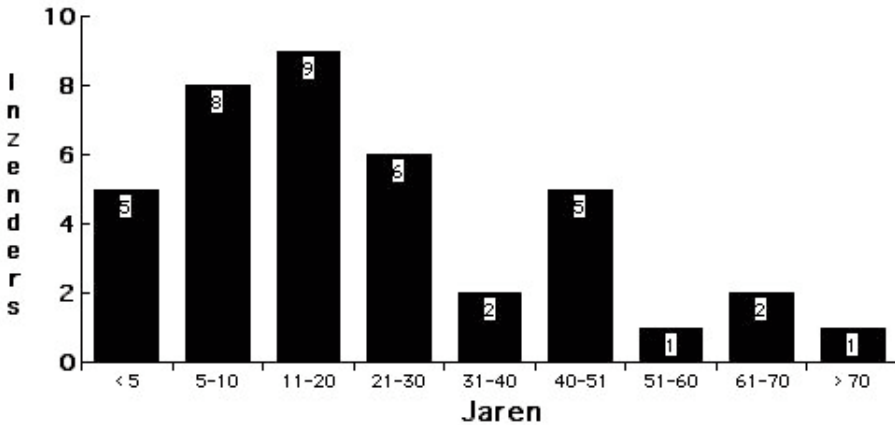
Eindelijk zullen we weten of het oude gezegde, dat "berglopers dochters hebben", ergens op slaat. Hier is het antwoord: 22 inzenders hebben dochters en 21 hebben er geen! Trek zelf maar de conclusie....

8. Aantal jaren bergloper

Het mag duidelijk zijn dat niet iedere bergloper lid van de SOK is, maar andersom toont deze enquête aan, dat niet ieder SOK-lid zichzelf als "bergloper" wil betitelen. Enkele inzenders plaatsten zelfs vraagtekens bij die benaming en vroegen zich af wat een "bergloper" nu eigenlijk is. In het voorwoord bij de enquête hadden ze echter al een voorzichtige poging tot definiëring van dit fenomeen kunnen lezen: "Een bergloper is iemand, die uit liefhebberij min of meer regelmatig de ondergrondse kalksteengroeven bezoekt en die de specifieke vaardigheden en kennis heeft verworven, zodat hij er in principe ook weer zelfstandig en heelhuids uitkomt."

Het al dan niet doen van onderzoek speelt hier dus geen rol, het gaat puur om de "liefhebberij van het regelmatig in de berg lopen". Er zijn echter SOK-leden die nooit in het ondergrondse verblijven voor "de berg zelf", maar daar alleen komen voor vleermuisonderzoek. Deze "niet-berglopers" zijn alles behalve tweederangs

Fig IV Aantal jaren bergloper



SOK-leden, want juist zij stonden immers aan de wieg van onze studiegroep en zijn daardoor tevens de verklaring voor de nauwe band tussen de SOK en het Natuurhistorisch Genootschap. Op hun enquêteformulieren blijkt dan ook wat ergernis om al die vragen over berglopen, waar zij eigenlijk niets mee te schaffen hebben. Ze voelden zich hierdoor een beetje in het verdomhoekje geplaatst. Dit was vanzelfsprekend niet de bedoeling en door deze enquête komt juist nog eens duidelijk naar voren, dat niet ieder SOK-lid ook automatisch "bergloper" genoemd mag worden. Een inzender schreef: "Ik ben en voel me geen bergloper, ik ben "natuurbespieder" (vleermuizen), dus niet per definitie ook bergloper."

Een andere vleermuisonderzoeker vond dat de doelstelling vleermuisonderzoek onderbelicht werd in deze enquête. Het was echter niet de opzet om de afzonderlijke disciplines binnen de SOK in kaart te brengen; er is bijvoorbeeld ook geen specifieke aandacht besteed aan cultuurhistorisch of geologisch onderzoek.

Enkele inzenders gaven bij deze vraag te kennen "ondersteunend lid" te zijn. Ook zij beschouwen zichzelf niet als bergloper, maar zijn wel volwaardige leden van onze studiegroep, die zich nuttig maken als contactpersoon tussen de SOK en een andere instantie, of die zich bezighouden met lobbyen en het kweken van goodwill voor onze organisatie.

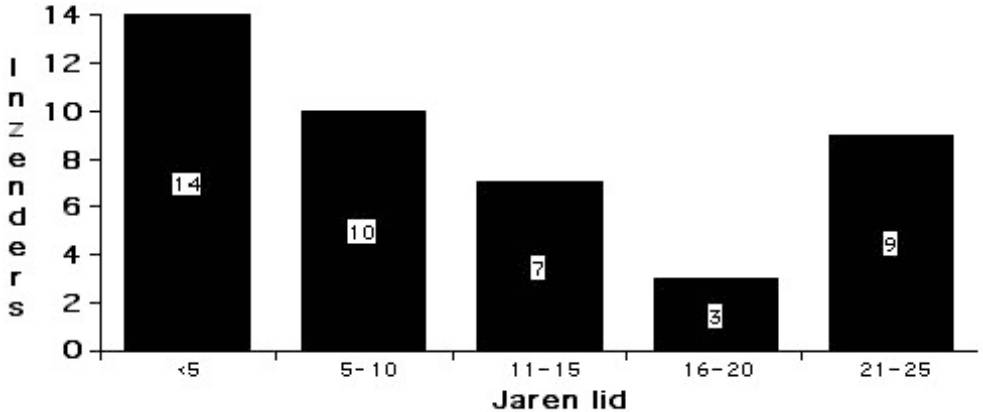
De grafiek (Fig. IV) geeft weer hoe lang de inzenders in de berg komen. Het laagste aantal jaren was 2 en het hoogste aantal was...74 jaar! Hier blijkt duidelijk dat berglopen, vleermuisonderzoek en groeve-onderzoek liefhebberijen zijn, waar men zich heel lang, vaak zelfs een leven lang, mee kan bezighouden. Het verschilt natuurlijk per inzender, hoe frequent men zich er ten tijde van de enquête mee bezighield en daarover zal vraag 58 ons nog de gegevens verschaffen.

9. Aantal jaren SOK-lid

Zie grafiek (Fig. V). Hierbij moet worden opgemerkt dat het overgrote deel van de inzenders die nog niet zo lang SOK-lid zijn, ruim de veertig gepasseerd is en

dus niet vanzelfsprekend ook jong van leeftijd is. Uit de grafiek blijkt dat er flink wat leden van het eerste uur (de eerste vijf SOK-jaren) vertegenwoordigd zijn. Dan komt er kennelijk een tijdvak van vijf jaar dat er minder mensen lid van de SOK werden. In de perioden daarna lopen de aantallen nieuwe leden weer gestaag op. De gegevens van de inzenders volgen hier dus aardig de werkelijke gang van zaken in de SOK, terwijl er natuurlijk ook in de loop van de tijd leden vertrokken.

Fig. V Aantal jaren SOK-lid



10. Hoe men lid van de SOK werd

- Van de inzenders werden er 20 lid via een SOK-lid
- Van de inzenders werden er 10 lid via het Natuur Historisch Genootschap
- Van de inzenders werden er 4 lid via een of ander medium (krant, etc.)
- Van de inzenders werd er 1 lid via SOK-Mededelingen

Andere mogelijkheden waren: via informatie van derden (2), via de SOK-homepage (2), vergeten (1), via de Regeling Recreatief Berglopen (1), via de "Vereniging tot behoud van etc." (1), door uitnodiging bij oprichting SOK, door zelf bij de oprichting betrokken te zijn geweest (1) en eentje werd lid via de politie (!?).

De meesten zijn dus lid geworden via persoonlijke connecties. Dat is natuurlijk de meest prettige wijze om lid te worden en leden te werven, maar beslist niet de meest effectieve weg om VEEL leden te krijgen (als men dat al wenselijk zou vinden). Het via persoonlijke contacten leden maken, is trouwens zeer selectief: je gaat immers alleen maar iemand adviseren om lid te worden, als jijzelf die persoon geschikt vindt om tot onze illustere studiegroep toe te treden. Dat er maar weinig mensen lid werden via de "publieke media", wil niet zeggen dat die media daarvoor niet effectief zouden zijn, maar komt gewoonweg doordat wij niet zoveel in die media verschijnen. En over media gesproken: het is interessant, dat er ook mensen via de SOK-website lid werden! Misschien zit daar nog toekomst in nu de site verbeterd wordt....

11. Lid van de SOK geworden omdat...

Er moesten hier punten gegeven worden van 1-5, waarbij 1 het hoogst was. De uitspraak die het laagste aantal punten behaalde, werd dus het meest gewaardeerd.

- Ik er veel kan leren over groeven (88)
- Ik actief wil zijn op het gebied van groeve-onderzoek (104)
- Ik het leuk vind om andere berglopers te ontmoeten (111)
- Ik makkelijker toegang krijg tot groeven (121).

En verder omdat: ik me wil inzetten voor groeve-behoud, ik gebiologeerd ben door groeven, ik vleermuizentellingen en gedragsonderzoek van vleermuizen doe (3 x), ik het een leuke club met weinig verplichtingen vind, ik contactpersoon van een andere organisatie ben, ik mijn eigen kennis wil doorgeven aan anderen, ik groeven beschouw als een deel van mijn leefomgeving en me er dus mee verbonden voel.

Iemand schreef bij deze vraag nog - terecht - de opmerking: "Het geheel is hier meer dan de som der delen!" waarmee hij bedoelt, dat al de genoemde redenen bij elkaar nog versterkt worden door hun onderlinge wisselwerking.

12. Hoe ben je daadwerkelijk binnen de SOK bezig?

- Recreatief, gezelligheid, passief (23)
- Verzamelen van gegevens, niet primair gericht op publicatie (22)
- Oriënterend, wil vooral kennis opdoen door contact met andere leden (18)
- Onderzoek met als doel publicatie in SOK-mededelingen (11)
- Technisch, beheer, veiligheid, restauratie, en ander vrijwilligerswerk (9)
- Bestuur, redactie (6)

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat het recreatief bezig zijn, het verbreden van de eigen kennis en het leggen van contacten het hoogst scoren en dat er slechts een minderheid in onze studiegroep zich doelgericht met onderzoek bezighoudt. Men mocht hier echter meerdere punten aankruisen en een nijvere onderzoeker kan bijvoorbeeld tevens "recreatief" hebben aangekruist bij de gedachte aan het gezellig naborrelen op de ledenavonden.

Ook de "passieve" SOK-leden zijn zeer belangrijk voor onze studiegroep, omdat zij mede het draagvlak vormen voor de activiteiten die de SOK onderneemt. Iemand schreef: "Ik voel me SOK-lid, maar ben niet echt actief. Ik promoot wel bescherming en liefde voor de berg naar buiten toe." Het kweken van goodwill is natuurlijk ook een vorm van actie en uit dit voorbeeld blijkt reeds, dat het niet zinvol is om scherp onderscheid te maken tussen "actieve" en "passieve" leden. Het SOK-bestuur heeft eens met het idee gespeeld om de SOK te "zuiveren van alle recreatieve elementen", om zodoende een puur op onderzoeksresultaten gerichte studiegroep te worden. Toen er een extra ledenvergadering werd bijeengeroepen om (onder andere) daarover van gedachten te wisselen, was de "aktieve" opkomst van "passieve" leden zo overweldigend, dat dit idee zich meteen achterhaalde.

13. Ben je betrokken bij een of meer projecten die in groepsverband worden ondernomen?

Betrokken bij groepsprojecten (binnen SOK of Van Schaïkstichting) waren 23 inzenders, 20 inzenders waren dat niet. Hierbij moet worden aangetekend, dat ten tijde van het houden van de enquête nog niet het Groeve Inventarisatie Project, waar zeer veel SOK-leden aan meewerken, was gestart. Er zijn dus momenteel meer mensen actief in groepen.

14. Neem je wel eens deel aan vrijwilligersacties, zoals het opruimen van groeven?

Van de inzenders namen er 18 niet deel aan vrijwilligersacties en maar liefst 25 wel. Deze verhouding geeft wel een erg positief beeld van de actiebereidheid der Sokkers, hetgeen wellicht veroorzaakt wordt doordat mensen, die geneigd zijn vrijwilligerswerk te doen, ook eerder zo'n taaie enquête zullen invullen. Maar toch:.."a le bonheure!", zoals ze in Maastricht zeggen.

15. Gaat de volgende zin voor jou op? Ik ben niet actief binnen de SOK, maar zou dat wel graag willen zijn.

Hier gaven 7 inzenders aan dat ze eigenlijk best graag de handen uit de mouwen zouden willen steken voor de SOK, maar door omstandigheden worden verhinderd. Die omstandigheden zijn natuurlijk: te veel werk of tijdgebrek in het algemeen, de (hoge) leeftijd en de afstand. Er komen steeds meer SOK-leden van buiten het Mergelland en - hoe betrokken ze ook bij de SOK mogen zijn- de afstand blijkt voor hen toch vaak een praktisch probleem.

Deel 2. Evaluatie

In dit deel van de enquête werd de mening gepolst over SOK-bestuur, ledenavonden, SOK-Medelingen, Van Schaikstichting enz., enz. De mensen die deze zaken draaiend houden, nemen initiatieven en steken daardoor hun nek uit. Ik heb deze vragen dan ook vooral voor hen ontworpen, zodat ze een beeld krijgen van hoe men hun activiteiten beoordeelt en welke suggesties er eventueel gedaan werden ter verbetering. Hoewel het Silhouet niet mag pretenderen te gelden voor de totale SOK, ben ik ervan overtuigd dat in deze evaluatie toch een redelijk beeld van de sterke kanten en de "knelpunten" van de SOK geschetst wordt. Alles, wat ik op dat gebied in de loop der jaren gezien en gehoord heb in de SOK, werd hier door de inzenders verwoord.

In "de wandelgangen der groeven" en in de kroeg, ving ik regelmatig kritiek op over diverse toestanden en functionarissen binnen onze studiegroep. Deze kritiek bestreek het hele scala tussen zomaar wat gekanker en goed gefundeerde bedenkingen. Drie inzenders schreven daarover in min of meer dezelfde bewoordingen: "Er zijn leden die nogal 'ondergronds morren' en hun kritiek niet uiten. De leden zouden meer open naar het bestuur moeten zijn en naar elkaar." Een van de doelstellingen van de enquête was dan ook, om dat gemor bovengronds te krijgen. Opmerkelijk genoeg heeft echter niemand van diegenen, die mij inspireerden tot de meer kritische vragen over onze organisatie, deze kans aangegrepen om zijn kritiek te spuien. En dat, terwijl ik zelfs de mogelijkheid bood om de enquête anoniem in te zenden. Ik heb gezocht naar een verklaring hiervoor en kan niets anders verzinnen dan dat de ondergrondse mopperaars wellicht ook van alles aan te merken hadden op de enquête en daarom niet meededen! Dat is jammer, omdat de scherpe kantjes nu een beetje wegvallen en de uitslag van de vragen over het functioneren van de SOK als organisatie hierdoor wellicht een tikkeltje rooskleuriger is dan de werkelijkheid. Overigens moet ik hierbij wel opmerken dat de "notoire klagers" die ik voor ogen heb, over het algemeen juist bijzonder loyale SOK-leden zijn, die zich zeer actief inzetten voor onze studiegroep. Hun waardering voor de SOK weegt dus kennelijk zwaarder dan hun kritiek en wellicht willen ze conflicten vermijden door confrontaties uit de weg te gaan. Toch zou het goed zijn als men wat vaker openlijk zijn kritiek beleeft, want juist daardoor kunnen verbeteringen tot stand komen en hardnekkige misverstanden worden opgelost.

16. Kom je naar de ledenavond?

Van de inzenders probeerden er 24 om altijd aanwezig te zijn, kwamen er 8 alleen als het toevallig zo uitkwam, kwamen er 11 slechts een heel enkele keer en waren er 3 nog nooit op een ledenavond aanwezig geweest. Het merendeel van de inzenders probeert er dus altijd te zijn. Op een redelijk bezochte ledenavond zijn er overigens zo'n 50 SOKkels aanwezig, dat is dus ongeveer 1/3 van de totale SOK.

17. Wanneer je niet naar een ledenavond komt, is dat op de eerste plaats omdat:

Aangezien de meeste inzenders regelmatig de ledenavond willen bezoeken, zal slechts tijdgebrek of een andere prioriteit hen hiervan weerhouden (32 inzenders).

Natuurlijk vergeet men ook wel eens dat er ledenavond is (2). Verder spelen gezondheid, leeftijd en afstand hier weer een rol (6). Helaas blijken 2 inzenders zich niet op hun gemak te voelen op de ledenavond en daarom maar liever weg te blijven en vindt 1 inzender het gebodene niet interessant genoeg. Waarom die twee inzenders zich niet op hun gemak voelen, werd niet door hen vermeld, maar bij de vragen 21 en 22 gaven enkele personen commentaar, dat wellicht hiermee te maken heeft.

18. Heb je wel eens een presentatie gehouden op een SOK-avond?

De helft van de inzenders had wel eens achter het sprekersgestoelte gestaan en diegenen die dat (nog) niet deden, gaven daar de volgende redenen voor:

- "Ik had nog niks te melden, maar dat komt nog wel" (12).
- "Ik houd niet van in de picture te staan" (5).
- "Ik kan zoiets niet" (4).
- "Ik durf eerlijk gezegd niet goed" (3).
- "Ik zou wel willen, maar ben er nooit voor gevraagd" (3).
- Anders: ziekte, leeftijd, afstand, nog te kort lid, puur recreatief SOK-lid, ondersteunend lid.

Zo te zien aan dit lijstje, kan de activiteitencoördinator (die ook de ledenavonden organiseert) aan de slag: Het blijkt immers, dat men over het algemeen best wel een presentatie wil en kan houden en het vaak zelfs al een beetje van plan is, maar dat vooral onzekerheid en twijfel dat tegenhouden. Veel ondergronders staan niet zo graag zelf in de schijnwerper, waardoor ze hun kennis en interessante verhalen te veel voor zich houden. Wat fanatieker oproepen doen voor bijdragen aan de ledenavond en leden over (vermeende) drempels heen helpen, is hier dus aan te bevelen. Iedere spreker moet zich over wat schroom heen zetten, maar achteraf blijkt het altijd mee te vallen. Gewoon DOEN dus!

19. Hoe vind je het programma van de ledenavonden over het algemeen?

Van de inzenders vonden er 27 de programma's van de ledenavonden interessant en 8 vonden ze zelfs zeer boeiend. Slechts 5 vonden "het gaat wel" Gelukkig waagde niemand het om te schrijven dat onze ledenavonden helemaal niet interessant zijn! Drie inzenders wisten het niet, omdat ze er nog nooit waren geweest. Misschien zijn de bovenstaande cijfers een stimulans om eens te komen kijken....

20. Heb je opmerkingen of suggesties m.b.t. de ledenavond?

Dit was een open vraag, waarop de volgende antwoorden kwamen:

- "Prima, zo doorgaan" (6x).
- "De ledenavond is leuk, maar wel vaak met dezelfde mensen, het zou goed zijn als ook andere SOK leden nu en dan kwamen."
- "Het zou goed zijn om ook eens een andere vorm te proberen voor de afwisseling, bijvoorbeeld een ruilbeurs."
- Iemand uit het bestuur meldde: "Het bestuur is momenteel aan het bekijken hoe de ledenavond nog beter kan worden."

21. Hoe vind je de sfeer in de SOK?

"Prima, de SOK is een toffe club mensen" scoorde het hoogst (26 inzenders). Er waren echter ook 14 leden die vonden dat het "wel gaat, maar nog beter kan".

Niemand vond, dat er veel moet veranderen, of dat de sfeer ronduit slecht is. Vijf inzenders wisten niet hoe ze de sfeer moesten beoordelen.

22. Heb je opmerkingen of suggesties hoe de sfeer beter zou kunnen worden?

Dit was weer een open vraag, waarop de volgende antwoorden kwamen:

- "Er is hier en daar afgunst tussen bepaalde leden en ook klikjesvorming, je komt moeilijk tussen die klikjes." (5x)
- "De leden zouden meer open naar elkaar en het bestuur moeten zijn en minder achter elkaars rug om moeten morren." (3x)
- "Meer openheid van de werkgroepen en projecten in het algemeen en meer voor allen toegankelijke rapportage van projecten."
- "Samen meer excursies doen."
- "De sfeer kan voor vrouwen wel beter, het is nu een echte mannenclub."
- "Het karakter van de doorsnee bergloper staat gezelligheid en samenwerking nogal eens in de weg. Dat moeten we gewoon accepteren, maar wel bedacht blijven op mogelijke verbeteringen."
- "Belgisch bier in normale glazen s.v.p.!"

23. Hoe belangrijk is voor jouw het "naborrelen" in het museumcafé?

Op deze vraag antwoordden 23 inzenders: "Zeer belangrijk, ik blijf - als het kan - altijd.", 20 antwoordden: "Zoals het uitkomt." en slechts 2 inzenders vonden het "naborrelen" totaal onbelangrijk.

24. Als je i.v.m. een onderzoek gegevens of een advies nodig hebt dan gaat dat...?

"Prima, ik weet meestal precies bij wie ik moet zijn" antwoordden 20 inzenders, terwijl 8 vonden dat het nog beter kan. Niet goed of zelfs slecht functionerend, vonden 5 leden de uitwisseling van gegevens binnen de SOK. Verder waren er 12 inzenders die deze vraag met "weet niet" beantwoordden. Ik heb nagetrokken of er verband is tussen het aantal jaren dat iemand lid is van de SOK en het ingevulde antwoord. Het bleek dat vooral diegenen, die nog niet zo lang in de SOK meedraaien, minder goed hun weg kunnen vinden.

25. Zou de SOK (nog) meer nadruk moeten leggen op onderzoek?

Van de inzenders vinden er 19 dat er nog meer de nadruk op onderzoek moet worden gelegd in de SOK en 24 vinden dat niet nodig. Iemand schreef erbij: "Ook gezelligheid is belangrijk!".

26. Zou de SOK als organisatie een actievere rol moeten spelen bij het doen van onderzoek door leden, bijvoorbeeld door onderzoeken op te starten waar leden aan mee kunnen doen?

Van de inzenders vonden er 28 dat het toe te juichen zou zijn, als de SOK een actievere rol zou spelen bij (het opstarten en begeleiden van) onderzoeken door leden. Daarentegen vonden 15 inzenders dat niet nodig. Bij deze vraag moet worden opgemerkt dat, sinds de enquêteformulieren werden teruggestuurd, het Groeve Ingangen Inventarisatie project is gestart, waar veel SOK-leden bij betrokken zijn als onderzoeker.

27. Heb je behoefte aan begeleiding of hulp bij onderzoek?

Van de inzenders hadden er 29 geen hulp nodig bij onderzoek en 12 gaven aan die wel op prijs te stellen. Deze vraag is - achteraf bekeken - niet zo goed opgesteld. Op de eerste plaats zijn er natuurlijk ervaren onderzoekers die geen begeleiding nodig hebben. Verder zijn er de velen, die geen onderzoek doen en die zich in de SOK bezig houden met klussen, recreatie of het kennis nemen van onderzoeken van anderen. Ook zij hebben niet de begeleiding of hulp nodig waar deze vraag op doelde en "nee" geantwoord. Door deze "niet-onderzoekers" ontstaat er een vertekend beeld van de "behoefte aan hulp bij onderzoek" en het was dus beter geweest, deze vraag alleen te stellen aan leden die daadwerkelijk onderzoek doen. De 12 inzenders die met "ja" antwoordden, zijn waarschijnlijk wél met een onderzoek bezig (of dat van plan) en zouden graag wat hulp hebben.

Sinds deze enquête werd gehouden, is er mogelijk een verbetering opgetreden op het gebied van begeleiding, want het bestuur benoemde onlangs een "studiebegeleider", die desgewenst advies en hulp zal bieden bij onderzoeken van leden. Het is echter nog veel te kort om te kunnen beoordelen of deze functie effectief is en of er nu ook echt gebruik zal worden gemaakt van de aangeboden steun.

28. Wat voor begeleiding of hulp zou dat moeten zijn?

Dit was weer een open vraag, waar men zelf kon invullen welke hulp men bij onderzoek zou willen hebben. Een lijstje:

- Algemene begeleiding bij onderzoek
- Begeleiding bij archiefonderzoek
- Hulp door te verwijzen naar bestaande bronnen en literatuur
- De basiskennis bijspijkeren (bijvoorbeeld over blokbreken en geologie)
- De bestaande kennis binnen de SOK meer toegankelijk maken.
- Meer onderlinge samenwerking; twee weten meer dan een!
- Een lijst van specialismen, zodat men weet wie wat doet
- Hulp bij fotograferen
- Nieuwe leden zouden over het algemeen beter begeleid en geïnformeerd moeten worden

29. Hoe vind je de onderlinge behulpzaamheid wat betreft het toespelen van gegevens?)

"Gaat wel, maar kon nog wel beter" antwoordden 13 inzenders terwijl 11 SOK-leden daarentegen invulden: "Prima, er wordt meteen van alle kanten gereageerd als je te kennen geeft iets te zoeken". Helemaal niet zo tevreden waren de 5 personen, die zich vonden in de uitspraak: "De onderlinge behulpzaamheid en uitwisseling is niet goed, het komt voor dat er onderzoek dubbel wordt gedaan of dat er achteraf blijkt, dat iemand nog gegevens had die voor mij belangrijk waren geweest". Verder waren er 3 inzenders die vonden dat: "het bar slecht gesteld is met de uitwisseling van gegevens binnen de SOK, er totaal niet met elkaar overlegd wordt, en dat iedereen maar wat voor zichzelf werkt of voor zijn eigen kliekje". En ten slotte antwoordden 15 inzenders "Weet ik niet". Die laatsten zijn natuurlijk vooral SOK-leden die zelf geen onderzoek doen.

30. Vind je dat het SOK-bestuur "doorzichtig" genoeg is? M.a.w.: vind je dat je genoeg informatie krijgt over welke kwesties er spelen, welke beslissingen er

genomen worden, en wat de motivatie voor die beslissingen is?

- "Tamelijk doorzichtig" vonden 27 inzenders.
- "Zeer doorzichtig" vonden 8 inzenders.
- "Niet zo doorzichtig" vonden 5 inzenders.
- "Weet ik niet" vonden 6 inzenders.

31. Met betrekking tot vorige vraag: Moet het SOK Bestuur (nog) doorzichtiger worden?

- "Nee, hoeft niet" antwoordden 25 inzenders.
- "Ja, ik zou graag wat meer op de hoogte worden gehouden" antwoordden 13 inzenders.
- "Weet ik niet" antwoordden 8 inzenders.

Hoewel bij vraag 30 maar 8 inzenders het bestuur "zeer doorzichtig" vinden en het merendeel "tamelijk doorzichtig" invulde, hoeft er voor een meerderheid van 25 inzenders toch niets te veranderen! Zij nemen dus genoeg met "tamelijk doorzichtig". Het viel me hier overigens op, dat de oudere SOK-leden over het algemeen meer vertrouwen in het bestuur hebben dan jongere leden. Zou dat nu komen door de wijsheid der jaren, of door een vertrouwen in het gezag dat nog stamt van vóór de "wilde" zestiger en zeventiger jaren....

32. Vind je dat de leden genoeg worden betrokken bij de besluitvorming, het maken van plannen en het bepalen van de standpunten van de studiegroep in belangrijke kwesties? M.a.w.: vind je dat er genoeg inspraakgelegenheid is voor de leden?

- 18 inzenders kruisten "Prima" aan bij deze vraag.
- 17 inzenders vonden: "Gaat wel, kon beter"
- 8 inzenders wisten niet wat ze er van moesten vinden.
- 3 inzenders vonden de inspraakgelegenheid in de SOK ronduit slecht.

33. Met betrekking tot vorige vraag: Moeten de SOK-leden (meer) inspraak hebben ?

- "Nee" vonden 22 inzenders.
- "Ja" vonden 15 inzenders, zij zouden graag meebeslissen wanneer zich belangrijke kwesties voordoen (bijvoorbeeld door te stemmen op de leden-avond)
- "Weet het niet" werd aangekruist door 9 inzenders

34. Vind je dat leden van het bestuur of individuele leden in naam van de SOK de in SOK-verband verzamelde gegevens mogen doorspelen aan derden, zoals gemeenten, bedrijven, of organisaties, zonder de andere leden van de SOK daarin te kennen en daarover hun mening te peilen?

Van de inzenders vonden er 19 dat er daarover steeds eerst gezamenlijk een SOK-standpunt moet worden bepaald. en 11 inzenders wilden niet elke keer over zoiets vergaderen, maar er liever vaste regels voor opstellen. Verder vonden 10 inzenders dat het een taak van het bestuur is om hierover te beslissen en dat er dus geen ledenvergadering of regels aan te pas hoeven komen. En 5 inzenders vonden dat gegevens uit onderzoeken van binnen de SOK zonder meer mogen worden verspreid. Conclusie: het doorspelen van gegevens ligt voor de meeste inzenders gevoelig en hoewel uit voorgaande vragen blijkt, dat men behoorlijk veel

vertrouwen in het bestuur heeft, wil het merendeel de beslissing over het te beschikking stellen van onderzoeksgegevens liever niet alleen aan het bestuur overlaten. De 5 inzenders die geen enkel probleem zagen als de gegevens zomaar op straat gegooid worden, beseffen wellicht niet goed het gevaar hiervan. Bepaalde informatie zou wel eens door gemeenten of particulieren gebruikt kunnen worden voor (commerciële) doelen die regelrecht indruisen tegen een verantwoord groevebeheer, zoals door de SOK en de Van Schaikstichting wordt nagestreefd.

35. Zou je eventueel een functie in het bestuur willen bekleden?

De inzenders stonden niet bepaald te dringen om een functie in het SOK-bestuur, want 38 gaven te kennen daar geen zin in te hebben! Van de 4 personen die wél een bestuursfunctie zouden willen bekleden, gaven er 3 aan dat nu al te doen. Bij de "weigeraars" was er één die schreef: "Nee, niet nog eens!". Hij is in het verleden twaalfenhalf jaar SOK-voorzitter geweest...

Een opmerking bij vraag 30 t/m 35:

Bij deze vragen zijn de meeste inzenders tevreden of redelijk tevreden over het functioneren van het bestuur. Toch kun je de cijfers bij deze vragen verschillend interpreteren. Neem bijvoorbeeld vraag 33: daar vonden 22 inzenders dat er genoeg inspraakgelegenheid is voor de leden en 15 inzenders dat er juist meer inspraak zou moeten zijn. Het bestuur zou dus kunnen zeggen: "Prima, de meerderheid is tevreden, dus we laten alles zoals het is". De andere mogelijkheid is, dat het bestuur zegt: "De meerderheid is dan wel tevreden, maar er zijn er toch ook nog heel wat leden die vinden dat er niet genoeg inspraakgelegenheid is, dus daar moeten we beslist iets aan gaan doen". Hetzelfde geldt ook voor de meeste andere vragen uit het rijtje. Het is dus nu aan het bestuur om te beslissen wat ze doen...

36 Hoe lees je de SOK-INFO?

De SOK-Info wordt door 38 inzenders zeer grondig gelezen (alle artikeltjes) en 6 inzenders lezen alleen maar wat hen interessant lijkt. Er was onder de inzenders niemand, die alleen maar de mededelingen doorkijkt of de SOK-Info helemaal niet leest!

37. Bewaar je de SOK-INFO?

Grondig gelezen of selectief, de SOK-Info's worden door 42 inzenders zorgvuldig bewaard! Slechts 2 inzenders gooien hem bij het oud papier.

38. Schreef je wel eens iets voor de SOK-INFO?

Hier antwoordden 23 inzenders met "ja" en 20 met "nee". (Dat "schrijven voor de Info varieert natuurlijk van een kort oproepje van twee regels tot een artikel van drie pagina's.) Indien men nog nooit iets geschreven had voor het blad, kon men aangeven waarom niet:

- "Ik heb nog niks geschreven maar dat komt nog wel, beloofden 9 inzenders. We wachten dus met spanning op hun publicaties.
- "Geen tijd!" gaven 5 inzenders te kennen. Hierover valt natuurlijk niet te twisten....
- "Ik zou niet weten waarover ik moest schrijven", werd door 5 inzenders aangekruist. (Advies: ga nog eens na wat je zelf echt belangwekkend of leuk

- vindt: een groeve, een opschrift, een waarneming, een mening, een berglopersanekdote enz. Iedereen heeft wel iets interessants te melden.)
- "Ik ben niet zo goed in stukjes schrijven", werd door 2 inzenders aangekruist. (Dit is een minder goed "excuus", want de redactie zorgt wel dat het aangeleverde materiaal goed in het blad komt.)
 - "Weet ik eigenlijk ook niet", werd door 2 inzenders aangekruist. Die moeten dus nog maar eens nadenken, wat hen eigenlijk weerhoudt....
 - Andere redenen: Twee inzenders gaven te kennen puur recreatief, consumerend lid te zijn en dus ook niet te willen schrijven en twee anderen waren nog te kort SOK-lid om antwoord te kunnen geven op deze vraag.

39. Wist je dat de redactie van de INFO, indien nodig, je stukje bijstaat zodat het goed in het blad komt?

De redactie van de SOK-Info heeft zich veel moeite gedaan om te zorgen dat dit bekend werd, om zo leden die (nog) niet zo zeker zijn van hun schrijfvaardigheid, over de drempel te helpen. Dat blijkt effect te hebben gehad, want 36 inzenders wisten het en het aantal ingezonden artikelen is in de loop van de tijd dan ook zeer zeker gestegen. Negen inzenders wisten het nog niet, maar die weten het nu dus ook!

Iemand had onder de bovenstaande vraag geschreven: "Daar ben ik niet niet gelukkig mee!". Aangezien ik redacteur van de SOK-Info ben, kon ik het niet nalaten om te gaan onderzoeken waarop deze klacht gebaseerd werd. Het bleek, dat de betreffende persoon in de berg gemor had opgevangen over de redactie; die zou artikelen niet geplaatst hebben en regelmatig grote lappen tekst schrappen. Aangezien ik me nog nooit aan zoiets bezondigd heb, verzocht ik om nadere informatie, namelijk wie dit gerucht verspreidde en om welke artikelen het in concreto ging. Uiteindelijk bleek het om een "incident" van meer dan vijf jaar geleden te gaan, dus van lang voor mijn tijd. Mijn voorganger bleek éénmaal in zijn loopbaan als SOK-redacteur een zwak stukje te hebben geweigerd, na overigens hierover eerst nog contentieus te hebben overlegd met degene die weer vóór hem redacteur was geweest en met leden van het SOK-bestuur. De aanleiding voor het verwijtende "Daar ben ik niet niet gelukkig mee!", was dus wel erg gezocht. Maar dit geval toont wel aan, hoe lang een opgekropte frustratie soms "ondergronds" kan blijven bestaan en zelfs besmettelijk kan worden...

40. Heb je nog opmerkingen of suggesties m.b. t. de SOK-INFO?

Dit was een open vraag en de volgende opmerkingen werden zoal opgeschreven: Ga zo door! - Leuk en interessant.- Complimenten, lees het met plezier, afwisselende inhoud! - Complimenten, steeds beter! - Graag tijdig datums doorgeven ivm planning! - Graag foto's van bestuursleden in het blad (i.v.m. herkenbaarheid voor nieuwe leden). - De SOK mag er trots op zijn, mooi blad!

Iemand schreef: "Sommige artikelen zouden ook wel passen in SOK-Mededelingen. De SOK-Info dient vooral verenigingsinformatie te bevatten." Als redacteur van de SOK-Info kan ik hierop antwoorden, dat het een compliment voor de SOK-Info is, als sommige artikelen zo hoog worden aangeslagen, maar dat anderzijds het kaliber van de SOK-Mededelingen daardoor toch een beetje onderschat wordt. De artikelen in SOK-Mededelingen zijn beslist van een hoger niveau en de SOK-Info ontfermt zich juist over die artikelen, die wel interessant,

goed en leuk zijn, maar toch om de een of andere reden net niet in de SOK-Medelingen thuishoren. Er bestaat dus totaal geen competitie of "overlapping" tussen de SOK-Info en de SOK- Medelingen.

41. Schreef je wel eens iets voor de SOK-Medelingen?

Hier antwoordden 17 inzenders met "ja" en 26 met "nee". De redenen om (nog) niet te schrijven voor SOK-Medelingen waren ongeveer dezelfde als voor de SOK-Info (vraag 38) behalve de twee laatste:

- Ik heb nog niks geschreven maar dat komt vast nog wel (9)
- Ik zou niet weten waarover ik moest schrijven (8)
- Ik ben niet goed in artikelen schrijven (2)
- Zou wel graag willen, maar heb geen tijd (1)
- Ik ben nog te kort lid om deze vraag goed te kunnen beantwoorden (2)
- Mijn onderzoeksresultaten worden altijd door iemand anders op papier gezet omdat ik bij een werkgroep hoor (2)
- Ik woon tover weg voor serieus onderzoek in groeven (2)
- Ik heb last van "terminal procrastination" (Vert.: het "van-uitstel-komt-afstel-syndroom". F.L.)

42. De redactie van de SOK-Medelingen schaaft, indien nodig of gewenst, je artikel bij zodat het goed in het blad komt. Er kan zelfs iemand je verhaal, onderzoeksresultaat, of ontdekking helemaal voor je op papier zetten als je dat zelf liever niet doet, Wist je dat?

Van de inzenders antwoordden er 28 met "ja" en 17 met "nee". Het heeft al verschillende malen in de SOK-Info gestaan, maar nogmaals: De redactie van SOK-Medelingen wil graag leden, die twijfelen aan hun schrijfvaardigheid, helpen met het verwerken van hun onderzoeksresultaten tot goede artikelen voor in het blad.

43. Heb je nog opmerkingen, suggesties m.b.t. SOK-Medelingen?

Op deze open vraag kwamen de volgende reacties:

- Ik geniet van de boeiende artikelen! - Complimenten, doorgaan! - Interessant en fraai verzorgd- Hoog kennishniveau! - Leerzaam en informatief - Complimenten, lees het met plezier! - Frequentie van verschijnen misschien te hoog gesteld?- Mag wel wat vaker uitkomen!- Het oude formaat was beter (3X) - Graag kleurenfoto's
- Artikelen graag altijd in het Nederlands en niet in het Duits of Frans, zoals ook wel voorkwam.

44. Heb je wel eens deelgenomen aan een excursie?

Er namen 34 inzenders wel eens deel aan een SOK-excursie en 8 deden dat (nog) niet.

45. Vind je het wenselijk dat de SOK excursies organiseert waaraan je kunt deelnemen?

Hier antwoordde IEDEREEN met "ja"!

46. Zou je een excursie kunnen organiseren en leiden? Zo ja, kies dan uit volgende antwoorden één:

- Heb ik reeds gedaan (7)
- Ik wist niet dat daar behoefte aan was (4)

- Niemand heeft het me ooit gevraagd (2)
- Ik weet niet goed waar ik met mijn idee heen moet (3)
- Ik ben ondersteunend lid, maar als de gelegenheid zich voordoet, wil ik ook wel een excursie organiseren (1)

Uit bovenstaand lijstje blijkt, dat er binnen de SOK nog op zijn minst zo'n stuk of tien "potentiële excursieleiders" zijn, die twijfelen over hoe of wat. Zij kunnen zich nu meteen gaan melden bij de activiteitencoördinator!

47. Heb je eventueel interesse in meerdaagse buitenlandse excursies in SOK-verband?

Het merendeel van de inzenders (29) had geen behoefte aan meerdaagse buitenlandse excursies in SOK-verband. Een minderheid van 14 personen had wel interesse en wellicht is dat toch nog genoeg voor een gezamenlijke buitenlandse excursie.

48. Heb je nog opmerkingen suggesties m.b.t. excursies?

Dit was weer een open vraag met gelegenheid tot het geven van suggesties. Hier komen ze:

- Er zijn te weinig excursies en de meerdaagse excursies zijn vaak te duur
- Graag meer excursies in ons eigen Zuid-Limburg
- Graag excursies in eigen streek, in groeven waar je zo niet in kunt: bijv. de Gemeentegrot, de Hel, de Keerderberggroeve of de Sibbergroeve
- Graag meer excursies in eigen groeven door de beheerders om de (algemene) kennis bij te spijkeren: opschriften, stabiliteit, fauna, blokbreekmethoden, enz.
- Graag excursies in gebied Riemst en gebied Valkenburg
- Het zou leuk zijn om een familiedag te organiseren waarop groeven worden opengesteld, zodat leden hun familie en collega's (groep 20 á 30 personen) kunnen tonen wat er zo leuk aan berglopen is
- Een keertje de Kazematten in zou interessant zijn
- Misschien kunnen we een spaarkas voor excursies instellen
- Graag zo vroeg mogelijk de datums van excursies aankondigen
- S.v.p. ook eens eens op andere dagen excursies dan alleen op zondag
- Het lijkt me prima om "gezamenlijk één groeve helemaal uit te vlooien, met alle disciplines vertegenwoordigd en daarna een verslag te maken. Vaker doen!

49. Ben je op de hoogte van de doelstellingen van de Stichting is D.C. van Schalk?

Van de inzenders waren er 38 op de hoogte van de doelstellingen van de Stichting is D.C. van Schalk en 8 niet.

50. Vind je het een goede ontwikkeling dat de SOK het beheer van de groeven heeft afgestaan aan een aparte stichting?

Hier antwoordden 33 inzenders met "ja" en 5 met "nee". Drie mensen antwoordden "weet ik niet". Iemand schreef bij deze vraag: "Het is gewoon de SOK!"

Indien je (nog) niet Stichting is D.C. van Schalk financieel steunt is de reden daarvoor:

- Er is mij nog geen steun gevraagd (9)
- Ik heb er geen geld voor (5)

- Ik steun reeds zoveel (5)
- Ik ben actief in de stichting dat is steun genoeg (5)
- Ik ken die stichting niet, weet niet precies wat ze doen (2)
- Ik vind dat de ENCI maar moet dokken (1)
- Ik vind dat overheid zou moeten dokken (1)
- Ik vind sponsoring iets voor bedrijven (1)
- Ik steun niet uit gemakzucht (1)
- Ik weet het niet, nog niet over nagedacht (1)
- Ik ben het niet eens met de doelstelling (0)

52. De SOK en Stichting ir. D.C.van Schalk hebben groeven in beheer. Bezoek je deze wel eens?

Hier antwoordden 33 inzenders dat ze deze groeven wel eens bezoeken en 7 waren er (nog) nooit geweest. Jammer genoeg ben ik vergeten te vragen, waarom die zeven SOK-leden er nog niet geweest waren. Wellicht was er voor hen een belemmering, die kan worden weggenomen.

53. Maak je wel eens gebruik van de Regeling Recreatief Berglopen in de Zonneberg?

- Nooit (18)
- Een enkele keer (16)
- Regelmatig (9)
- Vaak (eenmaal per maand of vaker) (5)

Er zijn SOK-leden die zich niet graag in een groeve begeven, als ze weten dat ze keer op keer anderen kunnen tegenkomen. Iemand zei zelfs eens "ik wordt liever niet geconfronteerd met wat er allemaal in de berg rondzwalkt op die recreatieve avonden". Inderdaad liepen er aanvankelijk wel wat "onserieuze figuren" rond, maar die tijd is al lang voorbij. Voor dat soort bezoekers was de aardigheid er al gauw af en nu kom je over het algemeen alleen nog maar mensen tegen die werkelijk in de berg geïnteresseerd zijn. En ondanks dat de R.R.B. niet bedoeld is om onderzoek te doen, bevordert die regeling toch de kennis over de Zonneberg, door de onderlinge uitwisseling van wetenswaardigheden. Door de R.R.B. komen er zelfs opvallend veel artikeltjes over de Zonneberg in de SOK-Info. Verder zijn de berglopersavonden een prima gelegenheid voor SOK-leden om elkaar te ontmoeten en wordt er in de "Varkensstal" of de "Oorlogskamer" heel wat over SOK-zaken gepraat.

DEEL III

“Berglopen” als fenomeen

Ondanks mijn definitie van “bergloper” in de toelichting bij de enquête, gaven twee inzenders aan dat ze niet wisten wat met “berglopen” bedoeld wordt. Dat is nogal opmerkelijk, aangezien de beide begrippen al sinds jaar en dag gangbaar zijn in SOK-kringen. Niemand zal je daar immers onbegrijpend aankijken als je die woorden gebruikt, hetgeen bewijst dat er een consensus over de betekenis bestaat. Dat enkele leden er desondanks moeite mee hebben, komt wellicht omdat ze zelf niet via “recreatieve interesse in het onderaardse” tot groevestudie kwamen, maar bijvoorbeeld als vleermuisonderzoeker bij de SOK betrokken zijn geraakt. (Zie vraag 8.)

Omdat berglopen een cultuurverschijnsel is, dat nog maar nauwelijks werd beschreven, meende ik met dit deel van de enquête een aanzet te kunnen geven tot bestudering en documentatie van dit fenomeen. Het is verder mijn bedoeling om in de toekomst een aantal (15 á 20) berglopers te gaan interviewen en/of zelf hun verhaal over hun “bergloperscarrière” te laten opschrijven. De verzamelde informatie zal dan worden gebundeld tot een boekje met “berglopersportretten”. Een aan aardig stukje Limburgensia voor nu en tevens waardevolle cultuurhistorische documentatie voor later, leek mij...

54. Hoe oud was je ongeveer toen je voor de eerste maal een groeve bezocht?

De inzender die het jongst de eerste maal in een groeve kwam, was toen vier jaar en de oudste vijftig. De meesten kwamen voor het eerst in een groeve als tiener. Zie grafiek (5)

55. Hoe kwam je de eerste maal in een onderaardse groeve?

- Ik ging mee/samen met vriend(en) (22)
- Ik ging mee met een rondleiding (8)
- Ik ging mee met een familielid (7)
- Ik ging alleen de berg in (3)
- Ik ging mee met een SOK lid (2)
- Ik deed mee met vleermuisonderzoek (2)
- Weet ik niet meer (1)
- Ik was aspirant voor de berglopersregeling Zonneberg (0)

56. Kies wat het beste je eigen ontwikkeling weergeeft.

- Ik heb het berglopen "zelf uitgevonden", eventueel samen met vrienden (23)
- Ik werd bergloper door vaak mee te gaan met ervaren bergloper(s) buiten de SOK (9)
- Ik werd bergloper in de SOK (6)
- Ik ben geen bergloper, maar kwam in de berg terecht door vleermuisonderzoek (2)
- Ik werd bergloper via de “Vereniging tot Behoud en Bevordering van Wetenschappelijk Onderzoek van de St. Pietersberg (1)
- Ik werd gids en daardoor bergloper (1)
- Ik werd bergloper door de berglopersregeling Zonneberg (0)

De eerste mogelijkheid, het "berglopen zelf uitvinden", is al bijna uit de tijd, omdat de meeste groeven tegenwoordig goed afgesloten zijn en dat nu ook blijven. Dat is natuurlijk prima voor het behoud van de groeven, maar heeft een nadelige uitwerking op de natuurlijke aanwas van nieuwe berglopers. De SOK, de Van Schaikstichting en regelingen zoals de ROB, zullen dus misschien ooit nog eens bewust moeten gaan "kweken" om de bedreigde berglopersspecies op peil te houden...

57. Zijn (waren) er in je familie meer berglopers?

Het merendeel (32) is een buitenbeentje in zijn familie wat berglopen betreft, maar er bleken ook 11 inzenders te zijn, die het geluk hebben dat er iemand in zijn familie dezelfde afwijking heeft en hij (of zij) dus niet de enige is, die de meewarige en onbegrijpende blikken van zijn verwanten hoeft te trotseren.

Richtlijn bij de volgende vragen:

Bij het beantwoorden van de nu volgende vragen (58 t/m 63), moesten de twaalf maanden voorafgaand aan de enquête als richtlijn worden genomen. Gidsen en blokbrekers zijn vaak ook "recreatieve" berglopers. Voor hen gold dat ze alleen de privé- uren die ze in de berg doorbrengen, hier moesten opgeven.

58. Gemiddeld aantal malen in de berg:

- Meerdere malen per week (1)
- Eenmaal per week (11)
- Eenmaal veertien dagen (10)
- Eenmaal per twee maanden (8)
- Eenmaal per maand (5)
- Eenmaal per jaar (6)
- Minder dan 1x per jaar (1)
- Weet niet (1)

59. Gemiddeld aantal uren in de berg per bezoek:

- Meer dan vijf uur (2)
- Vijf uur (4)
- Vier uur (10)
- Drie uur (29)
- Twee uur (8)
- Een uur of minder (0)

Dat het gemiddelde hier zo rond de drie uur ligt, is natuurlijk tamelijk vanzelfsprekend in verband met honger, vermoeidheid enz.

60. Ga je alleen de berg in?: .

- Nooit (13)
- Zelden (14)
- Regelmatig (11)
- Meestal (3)
- Altijd (0)

Bij deze vraag vermeldden nogal wat inzenders dat ze vroeger altijd alleen de berg in gingen, maar nu niet meer. Misschien door het via de SOK leren

kennen van gelijkgestemden?

61. Ga je meestal met dezelfde persoon of ongeveer dezelfde groep de berg in?

- Altijd (5)
- Meestal (15)
- Regelmatig (11)
- Zelden (11)
- Nooit (5)

62. Uit hoeveel mensen bestaat het gemiddelde gezelschap waarmee je de groeve in gaat?

- Twee (15)
- Drie (8)
- Vier (9)
- Vijf (5)
- Meer dan vijf (7)

63. Vind je dat er een ideaal aantal personen is om mee in de berg te zijn?

- Nee (19)
- Ja, ik ga het liefst alleen (1)
- Ja, ik ga het liefst met z'n tweeën (9)
- Ja, ik ga het liefst met z'n drieën (8)
- Ja, ik ga het liefst met vieren (4)
- Ja, ik ga het liefst met z'n vijven (2)
- Ja, ik ga het liefst met meer dan vijf mensen (1)
- Ja, hoe meer, hoe beter (0)

Uit de antwoorden op vraag 62 en 63 samen, blijkt dat kleine groepen de voorkeur genieten en dat veel inzenders daarbij zelfs een favoriete grootte van groep hebben. Niemand bleek zo'n gezelligheidsdier dat er "hoe meer, hoe beter" werd ingevuld. Grote groepen staan voor de ware liefhebber "het beleven van de berg" in de weg, want je ziet niets meer en de proeft nauwelijks nog de sfeer.

64. Hoe denk je over vrouwen als bergloper?

Omdat het berglopen tot nu toe voor 90% door mannen wordt beoefend is en vrouwen ook ver in de minderheid zijn binnen de SOK, wilde ik onderzoeken of er wellicht bij sommige heren een mentaliteit heerst om vrouwen buiten te sluiten. Met andere woorden: of er sprake is van enigerlei "vrouwonvriendelijkheid". Oorspronkelijk had ik ook een antwoord in het rijtje gezet dat luidde: "Een leuke dame mag altijd met mij de berg in". Zo'n "vrouwvriendelijke" uitspraak was natuurlijk uiterst stompzinnig in deze specifieke context. Ik heb bij nader inzien die keuzemogelijkheid dan ook maar weggelaten, omdat ik het een beetje flauw vond, om onbezonnen sexisten te willen vangen met zo'n strikvraag. Dat heeft me wellicht het leven gered, want desondanks kreeg ik behoorlijk op mijn kop van diverse inzenders. Ik werd namelijk zélf voor sexist uitgemaakt, louter omdat ik durfde te vragen hoe de mannelijke berglopers denken over vrouwen in de berg. Ik kan de mensen die boos op me waren echter geruststellen; vijftien jaar lang was mijn beste berglopersmaat een vrouw! Deze vraag werd me dus zeker niet door sexismen ingegeven, maar eerder door het tegendeel. Naar mijn idee was ze

echter neutraal van opzet en vroeg ik slechts naar de eerlijke mening van de leden, zonder een ingebakken waardeoordeel. Maar dit werd helaas niet helemaal goed begrepen....

De "controversiële" vraag 64 wekte dus nogal wat verontwaardiging en de felste reacties kwamen overigens van mannen, die voor de dames in de bres sprongen:

- Man: "Dit is een belachelijk sexistische vraag!"
- Man: "Domme vraag, reeds vanaf het begin waren er vrouwen betrokken bij vleermuisonderzoek."
- Vrouw: "Dit is een sexistische vraag!" Deze vrouw schreef overigens ook bij vraag 2 dat de SOK een "echte mannenclub" is.
- Een vrouw vroeg: "Ben je alleen SOK-lid als je bergloper bent? (Over het gebruik van het woord "bergloper", heb ik reeds bij vraag 2 uitleg gegeven: het geldt hier voor mannen en vrouwen.)"
- Twee inzenders (een man en een vrouw) kaatsten de bal terug en vroegen plagerig: "Hoe denk je over mannen als bergloper?". Het was inderdaad correcter, maar tevens volslagen zinloos geweest, als ik die vraag ook had gesteld. Onze studiegroep bestaat nu eenmaal voor 90% uit mannen en die hadden natuurlijk toch allemaal "O.k.!" geantwoord!

En wat is nu uiteindelijk de uitslag van deze vraag? Hier de cijfers:

- Vrouwen kunnen net zo goed bergloper zijn (35)
- Vrouwen kunnen dan wel net zo goed bergloper zijn, maar ik hou het toch liever onder mannen (4)
- Berglopen is meer iets voor mannen (1)
- Vrouwen horen beslist niet in de berg thuis (0)
- Weet ik niet (1)

Slechts één inzender vond berglopen meer een bezigheid voor mannen en maar 4 inzenders gaven te kennen zelf liever met een mannenclubje de berg in te gaan, maar in principe niets tegen vrouwelijke berglopers te hebben. De overgrote meerderheid blijkt dus geen enkel probleem met "gemengd berglopen" te hebben. Als er evenveel vrouwelijke berglopers zouden zijn als mannen, zouden er misschien ook wel enkele min of meer besloten vrouwenklokjes ontstaan, prima toch? In elk geval vond niemand dat vrouwen niet in de berg thuishoren en is er dus geen sprake van serieuze discriminatie. Ik besluit deze kwestie dan ook met de nuchtere uitspraak van een mannelijke inzender: "Vrouwen kunnen natuurlijk bergloper zijn, maar je ziet ze maar zelden." En daar kunnen alleen de vrouwen zelf iets aan veranderen...

65. Heb je een vast bergteken dat je (bij ieder bezoek) plaatst? Van de inzenders antwoordden 21 met "nee" en 15 met "ja". Kennelijk begint de SOK-gedragscode goed ingeprent te raken, want er bij deze vraag kwamen de volgende opmerkingen:

- Dat mag toch niet?!
- Dat is vervuiling!
- Ik klieder niet in de berg!
- De muren staan al te vol!
- Velen bekenden dat ze er vroeger flink op los schreven, maar dat ze nu alleen

nog maar heel klein hun naam of teken aanbrengen. Sommigen laten het nu zelfs helemaal achterwege.

Er staat overigens in de code dat men "terughoudend moet zijn met het aanbrengen van opschriften in de berg", maar er staat nergens dat het helemaal niet mag. Ik vind (net als het SOK-bestuur), dat men best wel sporadisch naam en datum, een bergteken, of de vermelding van een heuglijk feit (bijzondere excursie of zo) kan vermelden op de groevewanden, mits zeer bescheiden van omvang, enigszins smaakvol en niet storend in het onderaardse landschap. Een achttiende-eeuwse reiziger schreef reeds dat de wanden van de groeve die hij had bezocht "als een geschiedenisboek" waren. Dat geschiedenisboek moet dus ook verder geschreven worden en het zou verkeerd zijn, om vanaf nu de tijd stil te zetten in de groeven. Ik heb dan ook mijn bedenkingen bij de goed bedoelde acties van SOK-leden, waarbij rigoureuus alles van de muren geveegd wordt, wat zij onesthetisch of "te nieuw en dus waardeloos" vinden. Ik ben het natuurlijk wel met hen eens, dat groevewanden vaak met ten hemelschreiende lelijkheden zijn beklad, maar vraag me tegelijkertijd af, of het geen geschiedvervalsing is om dat dan allemaal maar weg te halen. Het lijkt me zinvol om binnen de SOK nog eens goed van gedachten te wisselen over dit soort ingrijpende veranderingen in groeven.

Een SOK-lid heeft overigens een bestand van over de 200 bergloperstekens, maar is zeer voorzichtig met dit aan de grote klok te hangen. Door middel van de bergtekens zou de politie namelijk kunnen achterhalen wie er (vroeger) illegaal in de berg hebben rondgestruind.

66. Welke veiligheidsmaatregelen neem je als je de berg in gaat?

- Reserve licht (lamp, kaarsje) (43)
- Er weet altijd iemand dat ik in de berg ben (34)
- Kaart (16)
- Kompas (10)
- Altijd iemand erbij die de weg (ook) goed kent! (3)

Verder gaven de inzenders nog als veiligheidsmaatregelen: merktekens achterlaten, eten en drinken meenemen, goede kleding aantrekken, zakmes bij je hebben en een stuk touw meenemen.

Alle inzenders nemen reserveverlichting mee, logisch, want je moet wel heel erg stom zijn om dat niet te doen! Zorgen dat iemand weet dat je de berg ingaat, is ook zeer verstandig, vooral als je alleen gaat: je zult maar eens klem komen te zitten of een been breken! Altijd iemand bij je hebben die de weg kent, is natuurlijk eveneens een goede veiligheidsmaatregel. Over het nut van een kompas zijn de SOK-geleerden het nog niet eens, want daar heb je alleen maar iets aan als je de groeve al een beetje kent, een kaart hebt of in ieder geval weet in welke windstreek de ingang ligt. Ook kaarten zijn geen afdoende veiligheidsmaatregel, want het kan wel eens erg lang gaan duren voordat je met een kaart de uitgang vindt van een onbekende grote groeve. En merktekens plaatsen, is volgens mij ook niet zo betrouwbaar, want als je echt aan het verdwalen bent, vind je soms ook je eigen merktekens niet meer terug, omdat je er dan van een heel andere kant langsloopt.

67. Geef met punten van 1 tot 10 jouw volgorde van belangrijkheid aan van de uitspraken uit het volgende lijstje:

Elk punt mocht hier maar 1 keer gebruikt worden, en 1 was het hoogste punt!
De uitspraak die het laagst aantal punten scoorde, was dus het meest populair.

Ik ben bergloper omdat:

- Ik de onderaardse landschappen zo mooi vind (129)
- Ik altijd weer wat nieuws ontdek in de berg (162)
- Ik er tot rust kom (193)
- Ik het geheimzinnig vind, die duistere doolhof (196)
- Ik zo heerlijk kan wandelen in die koele berg (207)
- Ik lijd aan "bergketen" (soort verliefdheid) (213)
- Ik me weer net als vroeger voel (243)
- Ik er meestal met een gezellige groep ben (253)
- Ik de groeven als een prima onderzoeksobject zie (288)

Achter "Anders", waar de inzenders zelf een reden voor berglopen konden invullen, schreven velen andere verwoordingen van mogelijkheden uit het lijstje. (Bijvoorbeeld: "afleiding" is ongeveer hetzelfde als "tot rust komen".) Enkele interessante uitschieters waren echter: "Ik ben daar in mijn eigen wereld", "Ik voel me er gewoon thuis", "Ik geniet er van de zuivere lucht", "Ik filosofer er over de evolutie" en "Het is een kick!". Een dichterlijke bergloper schreef: "Als jongetje van Sint Pieter werd ik besmet met het Bergvirus". Zelf schreef ik ooit een song genaamd "The Caveman-blues", waarin ik de besmetting met dat virus "Troglodytis" noemde. Deze dichterlijkheden vallen natuurlijk eigenlijk ook onder de noemer "bergketen".

Uit het bovenstaand lijstje blijkt, dat de schoonheid van de groeven de belangrijkste drijfveer is om te gaan berglopen en dat het steeds ontdekken van nieuwe dingen en de rust ook zeer hoog scoren. Opvallend is dat "de berg als onderzoeksobject" pas op de laatste plaats komt! Enkele vleermuisonderzoekers vulden de bovenstaande lijst niet in; zij rekenen zich immers niet tot de berglopers.

68. Neem je iets te eten mee als je de berg in gaat?

- Altijd (20)
- Meestal (12)
- Een enkele keer (12)
- Nooit (5)

Het deed me plezier om te zien dat er lekker gesmikkeld wordt in de berg! Ook al is het maar een kleinigheidje dat er gegeten wordt, het heeft toch al gauw iets van een picknick als je ondergronds iets eet. Iemand schreef bij deze vraag: "Honger door temperatuurdaling!!!!"

69. Neem je iets te drinken mee als je de berg ingaat?

- Altijd (21)
- Meestal (13)
- Een enkele keer (9)
- Nooit (4)

Even op een mooie plek pauzeren om iets drinken, behoort voor velen tot de geneugten van het berglopen. In diverse groeven heb je zelfs vaste plekken die door veel bergloperkliekjes, ook afzonderlijk van elkaar, worden gebruikt als "kroeg". Voorbeelden: "Het Hoekje, waar het goed toeven is" in de Caestertgroeve, de "Paradebar" in Ternaayen-beneden of het "café" in de Barakkenberg, compleet met een rek met (helaas lege) flessen. Dat brengt ons dan ook meteen bij de volgende vraag:

70. Vind je dat bier er bijhoort in de berg?

Van de inzenders schenken er 33 geen alcoholische dranken in de berg, maar 7 kunnen dat niet laten. Een van de "ja"-zeggere schreef ter verontschuldiging tussen haakjes "wel met mate natuurlijk!". Een andere inzender bleek een verfijnde levensgenieter, want die drinkt geen bier, maar wijn. Heel fraai vond ik de volgende uitspraak: "Berglopen primeert boven soft drugs of drank, maar een glaasje Verboden Vrucht, Stella of 'n Witte van Hoegaarden sla ik nooit af!". Een ander merkte daarentegen weer vermanend op: "Geen alcohol, houd je kop erbij!".

71. Welke lichtbron gebruik je het vaakst?

- petroleumvergasser (16)
- benzinevergasser (11)
- batterijlamp (14)
- acculamp (8)
- carbidlamp (2)
- kaars (0)

72. Welke lichtbron gebruik je het liefst?

- petroleumvergasser (10)
- benzinevergasser (7)
- batterijlamp (8)
- acculamp (12)
- carbidlamp (9)
- kaars (1)

De bovenstaande lijstjes geven aan dat er een verschil is tussen welke soorten verlichting het vaakst en welke het liefst gebruikt worden. De carbidlamp scoort veel hoger in het tweede lijstje dan in het eerste, terwijl de petromax, de benzinedamp en batterijlamp daar juist lager scoren. Carbidlicht is mooi en "romantisch" maar zo'n lamp geeft toch wat meer rompslomp dan bijvoorbeeld een batterijlamp. Dat de acculamp zo hoog scoort bij de "favorieten" komt natuurlijk niet door de "romantiek", maar juist door de praktische voordelen bij onderzoek en werkzaamheden.

73. Instortingsgevaarlijke gebieden (pilaren flink gescheurd, etc.).

- Kom ik wel, hoort gewoon bij berglopen (19)
- Kom ik niet vaak, maar ga toch wel eens kijken (13)
- Kom ik uiterst zelden, alleen indien echt nodig voor onderzoek (10)
- Daar ga ik pertinent nooit in (3)
- Weet ik niet (2)
- Kom ik wel, spannend!

Hmmm, slechts 3 inzenders willen helemaal geen risico lopen! Zijn we nou wel verstandig bezig mensen? Gelukkig heeft niemand de laatste mogelijkheid aangekruist ("Kom ik wel, spannend!"), want dat was een strikvraag om roekeloze sensatiezoekers te vangen. Iemand schreef bij deze vraag: "Als een blok al 100 jaar hangt, blijft het wel hangen als ik voorzichtig ben!" Eh....maar gauw verder naar de volgende vraag, voordat dat blok valt...

74. Instortingsgebieden (ontstaan door instortingen).

- Kom ik wel, hoort gewoon bij berglopen (15)
- Kom ik niet vaak, maar ga wel eens kijken (10)
- Kom ik uiterst zelden, alleen indien echt nodig voor onderzoek (9)
- Daar ga ik pertinent nooit in (4)
- Kom ik wel, is helemaal niet gevaarlijk, want er is weer een stabiele situatie ontstaan door de instortingen.(1)
- Weet ik niet (2)

Hier is men ietsje voorzichtiger, maar het berglopersbloed blijkt ons toch regelmatig op riskante paden te voeren. Hopelijk houdt iedereen een beetje rekening met zijn eigen graad van ervaring in het berglopen en wagen beginners zich niet in gedeelten, waar je haast niet meer kunt onderscheiden wat voor, achter, boven of beneden is. Verder zijn er ook nog de restricties van vergunningen en berglopersregelingen, die door iedereen in acht zouden moeten worden genomen! Ook hier was overigens weer een "strikvraag-mogelijkheid" en ditmaal liep 1 inzender erin: Dat er een nieuwe "stabiele situatie" is ontstaan door de instortingen, staat te lezen in het boek van ir. D.C. van Schalk en deze stelling wordt vaak geciteerd om het instortingsgevaar te bezweren. Die uitspraak mag dan theoretisch wel waar zijn, maar in de praktijk is in de bouwvallen niet altijd duidelijk waar te nemen of er een volledige instorting heeft plaatsgevonden, die een natuurlijk evenwicht heeft gevestigd. Het kan best zijn dat er toch nog wat moet vallen.....

75. Tot slot: de gewetensvraag!

Velen van ons hebben uit liefde voor de berg jeugdzonden begaan (natuurlijk lang voordat ze lid van de SOK waren) en ik wilde nu dus wel eens weten hoeveel van ons deze loodzware schuldenlast matrassen en vroeg: "Heb jij je het verleden wel eens aan een slot vergrepen, of op een andere wijze een toegang geforceerd, met als doel een illegaal bezoek aan een onderaardse kalksteengroeve te brengen?"

Ondanks dat iemand schreef: "Wie hier NEE durft te antwoorden, die heeft echt een probleem!", waren er 28 inzenders die met de hand op het hart beweerden, zich nooit met "geweld" toegang te hebben verschaft tot een groeve. Dat is natuurlijk bewonderenswaardig braaf, maar toch ook een beetje een gemis aan ouderwetse bergloperspret! En er is geen kans meer om die pret nog in te halen, want sinds we SOK-lid zijn, mogen we dat soort streken immers niet meer uithalen! Er was maar een minderheid van 15 inzenders (dus ongeveer 1/3 deel) die bekende wél jeugdzonden op zijn geweten te hebben en één daarvan schreef: "Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen. Wat dacht je van buskruit? De poort lag 100 meter verderop tussen de bieten!"

Besluit

En met dat vuurwerk zijn we dan aan het eind van het SOK-Silhouet aanbeland. Omdat ik echter liever niet met een illegale explosie wil besluiten, citeer ik tot slot nog een wijze opmerking van één van de inzenders waar ik het, ondanks deze verwoede poging om het fenomeen vast te leggen, toch helemaal mee eens ben:

“De enquête is op zich goed, maar probeer de berglopers niet te veel in te kaderen. Het is een bonte mengeling van avontuurlijk ingestelde mensen. Wellicht is dat ook juist de charme van de SOK.”

Dankwoord

Met hartelijke dank aan allen die meewerkten aan de enquête. Ik noemde hun namen niet in het verslag, maar hier zijn (in willekeurige volgorde) de “avontuurlijk ingestelde mensen”, die zich waagden aan het invullen van mijn ellenlange vragenlijst:

Peter Houben, John Vincken, Johan Janssen, Ed de Grood, Marcel Weiland, Stied Witlox, Joep Orbons, Ad Lagas, Marco Slieker, Kees van Hooijdonck, Kim Franssen, Miets Morreau-Magnée, Aldo Vouté, Wim Kneepkens, John Knubben, Ton Breuls, Erik Honée, Jacques Maes, Henk Blaauw, Wil Ramaekers, Francois Creemers, Huub Geurts, John Hageman, Peter Lina, Ron Simons, R. Sluijs, Joop Smit, Walter Thiessens, Jan Paul van der Pas, Jaap Brandsma, John Caris, Henri Ceha, Wim van Schaik, Frans Coolen, Rob Heckers en natuurlijk ook de zeven “anoniemen”.

verder bedank ik Erik Lamkin en Rob Heckers, zonder hun was deze uitgave niet mogelijk geweest.

Fons Leunissen
11 november 2003

PRETTIGE KERSTDAGEN EN EEN VOORSPOEDIG 2003

Bedankt voor al het prima materiaal dat jullie ons
afgelopen jaar stuurden!

Het SOK- Info team: Fons, Rob en Erik



De S.O.K.-Info
is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.